

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Zeetoeegang IJmond

Advies over reikwijdte en detailniveau van de milieutoets

2 mei 2011 / rapportnummer 2525-51

1. Hoofdpunten van de Milieutoets

Rijkswaterstaat (RWS) heeft het voornemen om de Noordersluis in IJmuiden, die de toegang vormt tot de havens aan het Noordzeekanaal, te vervangen door een nieuwe, grotere zee-sluis. Dit gebeurt omdat de huidige sluis haar technische levensduur heeft bereikt en omdat RWS wil anticiperen op de verwachte groei in omvang van nieuwe schepen. De nieuwe sluis moet daarnaast ook de verdere economische ontwikkeling in het havengebied mogelijk maken.

Om te komen tot een voorkeursbeslissing over de nieuwe sluis wordt een planstudie uitgevoerd, die onder andere een Milieutoets omvat.¹ Deze toets moet enerzijds inzicht bieden in de milieueffecten van het aanleggen van de sluis en anderzijds in de effecten van het transport door het Noordzeekanaal en van de economische ontwikkelingen langs het kanaal die door een nieuwe sluis mogelijk worden gemaakt. Verder genereert de Milieutoets informatie voor de uit te voeren Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA), en omgekeerd.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')² gaat ervan uit dat nut en noodzaak van het voornemen vooral in de MKBA worden onderbouwd en beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in de Milieutoets³. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de aanwijzing van het voorkeursalternatief in ieder geval onderstaande informatie opgenomen moet zijn in de Milieutoets:

- de scenario's voor de groei van de goederenstromen via de zeesluis naar het havengebied en de verdeling van deze stromen over weg, spoor en water en via buisleidingen;
- inzicht in de ontwikkeling van het gebruikte oppervlak aan industrieterrein en van het gebruik van infrastructuur voor verwerking van bovengenoemde goederenstromen en in eventuele knelpunten daarin. Beschrijf de ontwikkelingen die in het bestaande havengebied ingepast kunnen worden, in meer detail dan ontwikkelingen die alleen mogelijk zijn na aanleggen van nieuwe havens en industrieterreinen.⁴
- de maximaal beschikbare en de benutte milieuruimte in het studiegebied, nu en in de toekomst.
- de actuele leefbaarheidsknelpunten, de effecten op de leefomgeving van het voornemen, de ambities en de geplande maatregelen om deze op te lossen.

¹ Er is nog geen plan of besluit aan de orde waarvoor de m.e.r.-plicht geldt. Daarom wordt niet de m.e.r.-procedure doorlopen. Rijkswaterstaat heeft echter de ambitie om de Milieutoets zodanig uit te voeren dat deze voldoet aan de inhoudelijke vereisten van een plan-MER.

² De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder 'Adviezen Commissie'.

³ Bij het formuleren van haar advies heeft de Commissie zich op het standpunt gesteld dat aan de Milieutoets dezelfde inhoudelijke eisen worden gesteld als aan een plan-MER.

⁴ Ook de gevolgen voor de leefomgeving van ontwikkelingen die aanleg van nieuwe havens en industrieterreinen vereisen, moeten slechts globaal worden beschreven.

De samenvatting is het deel van de Milieutoets dat vooral door besluitvormers wordt gelezen. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van de Milieutoets.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie in de Milieutoets moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de vraagspecificatie voor de uitbesteding van de Proof of Concept, de Milieutoets, de MKBA en het T0-onderzoek⁵ (hierna 'de vraagspecificatie'). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die, naar de mening van de Commissie, in de vraagspecificatie voldoende aan de orde komen.

2. Probleemstelling, doel en besluitvorming

2.1 Probleemstelling en doel

De Noordersluis in IJmuiden heeft binnen afzienbare termijn haar technische levensduur bereikt. Daarom moet deze worden vervangen. Nulalternatief is de vervanging van de bestaande sluis na 2025 door een sluis met dezelfde afmetingen en dus dezelfde doorvoercapaciteit (95 Mton), maar wel op een andere locatie binnen het sluisencomplex te IJmuiden. In aansluiting op de trend van schaalvergroting in de scheepvaart en anticiperend op een verwachte grotere ladingstroom wordt ook een nieuwe sluis met grotere afmetingen onderzocht. Dit alternatief wordt eerder (rond 2016) gerealiseerd en kan al dan niet gecombineerd worden met het gebruik van de huidige Noordersluis⁶. Hiermee worden ladingstromen variërend tussen 125 en 170 Mton mogelijk gemaakt.⁷

Of de combinatie van de nieuwe sluis met de huidige Noordersluis in de toekomst operationeel wordt, is afhankelijk van enerzijds de marktontwikkelingen en anderzijds de ruimtelijke ontwikkelingen langs het Noordzeekanaal die vanuit bedrijfseconomisch en maatschappelijk oogpunt realiseerbaar en vanuit milieuoogpunt mogelijk worden geacht. Omdat deze ontwikkelingen in de verre toekomst spelen, zijn de onzekerheden groot. Daarom zal in de eerste plaats worden besloten over de realisatie van de nieuwe sluis en pas in een later stadium over het verdere gebruik van de huidige Noordersluis en over nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen langs het Noordzeekanaal. De MKBA en de gelijktijdig uit te voeren Milieutoets moeten daarom primair het eerder realiseren van de nieuwe sluis verantwoorden respectievelijk de daaraan verbonden milieugevolgen beschrijven. In tweede instantie dienen deze analyses ook een beeld te schetsen van (de milieugevolgen van) economische en ruimtelijke ontwikkelingen die

⁵ De Proof of concept en het T0-onderzoek zijn studies die gelijktijdig met de MBKA en de Milieutoets worden uitgevoerd en die zijn gericht op uitwerking van één van de sluisalternatieven respectievelijk het optimaliseren van de meerjaren-onderhoudsplanning van de bestaande sluis.

⁶ Bij gebruik van de huidige Noordersluis (in combinatie met de nieuwe sluis) zal beperkt onderhoud of renovatie nodig zijn.

⁷ Uit overleg met RWS, provincie Noord-Holland en gemeente Amsterdam is duidelijk geworden dat nog onzeker is hoeveel ruimte beschikbaar is voor een nieuwe, grotere sluis. Alleen om die reden staan in de vraagspecificatie sluisen met verschillende afmetingen vermeld. Deze afmetingen hebben geen directe relatie met de vervoerscapaciteit.

op de lange termijn (na circa 2040) aan de orde zijn. Zij vormen de input voor nader te duiden besluitvorming over de ontwikkeling van het havengebied.

2.2 Probleemanalyse en uitgangspunten Milieutoets en MKBA

Het rapport 'Probleemanalyse en uitgangspunten Milieutoets en MKBA', dat in voorbereiding op beide onderzoeken wordt opgesteld, moet inzicht bieden in de achtergrond van de voorgenomen activiteit. Dit betekent dat hierin de groeiscenario's en de daaruit voortvloeiende en nagestreefde economische ontwikkelingen langs het Noordzeekanaal zijn uitgewerkt en onderbouwd. Zo moet duidelijk worden

- hoe verwachte economische ontwikkelingen rond het Noordzeekanaal zich verhouden tot de ontwikkelingen in bijvoorbeeld Rotterdam en Antwerpen;
- hoe gedetailleerde analyses moeten zijn en waarom (bijvoorbeeld: uitgebreid binnen bestaand havengebied / voor 2030 en globaal voor nieuw in te richten terreinen / na 2040).

Deze probleemanalyse vormt het vertrekpunt voor zowel de MKBA als de inventarisatie van de milieueffecten.

Zoals is aangegeven in de vraagspecificatie is het belangrijk dat de uitgangspunten van de MKBA en van de Milieutoets op elkaar afgestemd zijn en blijven. Dit geldt vooral voor:

- de (groei-)scenario's voor aanvoer, overslag, bewerking en afvoer van lading;
- in beschouwing genomen alternatieven en zichtjaren;
- de veronderstellingen aangaande het nul-alternatief in de MKBA versus de referentiesituatie in de Milieutoets;
- te beschouwen mitigerende en compenserende milieumaatregelen.

Omdat de probleemanalyse en de MKBA nut en noodzaak van mogelijke oplossingsrichtingen onderbouwen, duidelijk maken waarom sommige alternatieven wel of niet zijn onderzocht en het beoordelingskader geven dat wordt gebruikt voor het toetsen van de alternatieven op doelbereik, is het nodig dat naast de probleemanalyse ook de MKBA beschikbaar komt bij afronden van de Milieutoets. In de Milieutoets kan worden volstaan met een samenvatting van de genoemde elementen (nut en noodzaak, alternatievenontwikkeling en beoordelingskader) en hun onderbouwing.

2.3 Milieuhygiënische randvoorwaarden

De beschikbare milieuruimte, de wijze waarop die ruimte nu wordt benut en de middelen die worden ingezet om het gebruik van de fysieke ruimte en van de milieuruimte te optimaliseren bepalen mee de begrenzing van de havenactiviteiten, zowel in aard als in omvang.

Geef daarom in de Milieutoets inzicht in de volgende randvoorwaarden voor de scenario's en alternatieven:

- de maximaal beschikbare en de benutte milieuruimte⁸;

⁸ De maximale en benutte milieuruimte geven in dit geval aan wat het maximaal realiseerbare resp. gerealiseerde beslag is van haven- en transportactiviteiten in het gebied van het Noordzeekanaal op beschikbare natuur- en milieufuncties.

- (milieu-)randvoorwaarden die worden gesteld aan bedrijven die willen uitbreiden of zich vestigen en aan schepen die het havengebied aandoen;
- de actuele knelpunten voor bijvoorbeeld lucht- en waterkwaliteit, nautische en externe veiligheid, zoutindringing, natuur, geur en geluid. Beschrijf het beleid dat wordt gevoerd en mogelijke extra maatregelen om deze knelpunten op te lossen en de ruimtelijke inrichting van het havengebied te optimaliseren.⁹ Geef ook aan op welke wijze toekomstige ladingstromen kunnen worden ingepast zonder dat dit leidt tot nieuwe knelpunten;
- de mate waarin gebiedsdoelen verder gaan dan het halen van de wettelijke grenswaarden.¹⁰ Denk in dit verband aan de doelstellingen voor volksgezondheid^{11,12}, zoals verwoord in het NMP4, het Actieprogramma Gezondheid en Milieu (2002–2006)¹³ en de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid (2008–2012). Het aspect gezondheid kan handen en voeten worden gegeven bijvoorbeeld een Gezondheidseffectenscreening¹⁴;
- wat het streven om in 2020 één van de meest duurzame havens van Europa te zijn betekent voor de ontwikkelingsrichting van de haven;
- randvoorwaarden die het (inter-)nationale, provinciale en gemeentelijke beleid gericht op klimaatmitigatie en -adaptatie stelt aan de eigenschappen van de sluis en aan de ontwikkelingen die in het havengebied kunnen plaatsvinden.

Het gaat hierbij niet alleen om beslag op 'ruimte' in de enge betekenis (oppervlakte), maar ook op natuur- en leefomgevingskwaliteit. Het afbakenen van de milieuruimte betekent dan men voor al deze vormen van beslag de grenzen in beeld moet brengen.

⁹ Denk bijvoorbeeld aan

- zonerings van bedrijfscategorieën;
- clusteren van activiteiten met het oog op energievoorziening, grondstoffengebruik en afvalverwerking;
- maatregelen om modaal split, luchtkwaliteit, geluid, emissies van broeikasgassen gunstig te beïnvloeden;
- maatregelen om grondgebruik te intensiveren.

¹⁰ Oplossingsrichtingen vooral baseren op wettelijke grenswaarden kan leiden tot uitsluitend opvullen van milieuruimte. Geef daarom duidelijk aan hoe wordt omgegaan met de relatie tussen milieudoelstellingen en -randvoorwaarden.

¹¹ Op basis van de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv). Het doel van de Wcpv is gezondheidswinst: het verlengen van gezonde levensverwachting, het voorkomen van vermijdbare sterfte en het verhogen van de kwaliteit van het leven. De Wcpv stelt dat gemeenten dit kunnen bewerkstelligen door gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen mee te laten wegen. De Wcpv verplicht de gemeenten elke vier jaar een nota gemeentelijk gezondheidsbeleid vast te stellen.

¹² Op basis van de EU-richtlijn 2001/42/EG voor m.e.r. op strategisch niveau is gezondheid expliciet benoemd als milieueffect in de Nederlandse regelgeving voor plan-MER.

¹³ Hierin worden m.e.r. en SMB (plan-m.e.r.) expliciet als belangrijke instrumenten genoemd om de integratie van gezondheid en milieu in lokaal beleid te bevorderen.

¹⁴ Handboek Gezondheidseffectscreening stad & milieu van het voormalige Ministerie van VROM.

2.4 Beleidskader en besluitvorming

De vraagspecificatie somt een groot aantal bindende documenten op (paragraaf 2.6.1) en vermeldt in hoofdstuk 6 voorschriften, richtlijnen en kaderstellende studies. Geef in de Milieutoets een samenhangend overzicht van het 'beeldbepalende' beleidskader, dat wil zeggen, van de gebiedsdoelen en (milieu-)randvoorwaarden die bepalend ('hard') zijn voor de toekomstige ontwikkelingen van de regio.

Geef aan welk besluit op basis van de uit te voeren onderzoeken (Proof of Concept, Milieutoets, MKBA en T0-onderzoek) zal worden genomen. Voorafgaand aan realisatie van het voornemen zullen nog andere besluiten genomen moeten worden. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de tijdsplanning is. Maak bijvoorbeeld duidelijk hoe besluiten over een nieuwe sluis zich verhouden tot besluiten over het verdere gebruik van de huidige Noordersluis.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

Beschrijf, uitgaande van hoofdstuk 2.2 van de vraagspecificatie, hoe de gestelde doelen de keuze en de afbakening van de alternatieven hebben bepaald. De Milieutoets dient de milieueffecten te beschrijven die samenhangen met de economische scenario's uit de MKBA. De basis voor beide wordt vastgelegd in het rapport 'Probleemanalyse en uitgangspunten Milieutoets en MKBA'. Beschrijf hierin het volgende:

- de achtergronden, opzet en bevindingen van eerdere studies naar economische en milieueffecten van aanpassing van de sluis;
- hoe de nieuwe analyses op deze studies voortbouwen of ervan afwijken.

3.2 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Het studiegebied moet zodanig gekozen worden dat ook de relevante indirecte effecten van de verschillende alternatieven inzichtelijk worden. Voorbeelden zijn de effecten gekoppeld aan gewijzigd ruimtegebruik en transport over weg, spoor en water of via buisleidingen. Dat betekent dat het studiegebied zich voor sommige aspecten kan uitstrekken ruimschoots buiten het havengebied. De 'autonome ontwikkeling' is hier de ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt door een sluis met de huidige omvang, het nulalternatief uit de vraagspecificatie. Ga voor de autonome ontwikkeling bovendien uit van ruimtelijke ontwikkelingen en nieuwe activiteiten in het studiegebied waarover reeds is besloten.

Geef in de Milieutoets ook aan of er concrete beheersmaatregelen/acties in uitvoering of afgesproken zijn die de milieubelasting moeten terugbrengen, en die onderdeel uitmaken van de referentiesituatie.

3.3 (Vergelijking van) alternatieven

Werk de milieuinformatie uit voor de vier combinaties van ladingstroom en opzet van het sluisencomplex die zijn geselecteerd in hoofdstuk 2.2 van de vraagspecificatie. Als eerste analyses voor MKBA en Milieutoets duidelijk maken dat een bepaalde combinatie niet realistisch is, stel dan het aantal beschouwde combinaties bij, of eventueel de opbouw ervan.

Beperk, gegeven de onzekerheden in de groeiprognoses, het aantal beschouwde combinaties van alternatieven en zichtjaren. Een gedegen beschouwing van onzekerheden kan, voor een analyse als deze, meer inzicht bieden dan uitwerken van een groot aantal combinaties van alternatieven en zichtjaren (zie hierover ook paragraaf 5.1 van dit advies). Om het aantal combinaties van alternatieven en zichtjaren en de diepgang van de analyses in te perken is het aan te bevelen om, zoals is aangegeven op pagina 53 van de vraagspecificatie, in een eerste, grofstoffelijke analyse op zoek te gaan naar milieueffecten die bij groei het sterkst wijzigen. Richt vervolgens bij het verfijnen van de analyses de aandacht op de milieuaspecten die de meeste nieuwe knelpunten genereren en/of het moeilijkst met maatregelen kunnen worden beheerst. Geluid is naar verwachting een van de milieuaspecten waarvoor dit het geval is.

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht bieden in de mate waarin de alternatieven andere effecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Geef daarnaast voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen, al dan niet met maatregelen, kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

De Milieutoets moet vooral duidelijk maken

- hoe omvangrijk de milieugevolgen zijn van het aanleggen van de sluis;
- hoe omvangrijk de milieugevolgen zijn van het gebruik van de sluis enerzijds en de verdere ontwikkeling van de havenactiviteiten en de industrieterreinen langs het Noordzeekanaal anderzijds;¹⁵

¹⁵ De verdere ontwikkeling betreft zowel het in gebruik nemen van terreinen die nu braak liggen, als de intensivering van bestaand gebruik.

- welke beperkingen de omgeving stelt aan verdere ontwikkeling van het havengebied;
- in welke mate maatregelen milieueffecten kunnen terugdringen.

Beschrijf de effecten van ontwikkelingen die in het bestaande havengebied ingepast kunnen worden in meer detail dan effecten verbonden aan ontwikkelingen die de aanleg van nieuwe havens en industrieterreinen vereisen.

4.2 Verkeer en vervoer

Geef inzicht in de groeicijfers voor de verschillende vervoerswijzen in tonnage en aantal scheepsbewegingen (intensiteiten), voor het basisjaar en de prognosejaren en in de onderbouwing van deze cijfers (zie paragraaf 2.2 van dit advies). Geef een beeld van de (verschuivingen in) soorten vervoer (bulk, gevaarlijke stoffen, containers, etc.) Geef deze cijfers zowel voor het vervoer door de sluis als voor het achterlandvervoer, na overslag in de haven.

Geef in de Milieutoets een beknopte toelichting op het vervoersmodel en op de aannames die hierin worden gebruikt.

Beschrijf in de Milieutoets de (veranderingen in de) verhouding tussen de beschikbare infrastructuurcapaciteit en de intensiteit van de verkeersstromen (voor de verschillende infrastructuren: weg, waterwegen en spoor), in combinatie met verwachte ontwikkelingen in modal split). Doe dit, zoals aangegeven in de vraagspecificatie, voor de totale goederenstroom en specifiek voor gevaarlijke stoffen. Beschrijf eveneens de relevante nautische aspecten (zoals routes, veiligheid, intensiteit) aan de zeezijde van de sluis.

4.3 Lucht

Bereken de effecten op de luchtkwaliteit voor de maatgevende stoffen stikstofdioxide en fijnstof. Presenteer

- de verschillen met de referentiesituatie in de vorm van verschilcontouren;
- de verdeling van de aantallen gevoelige objecten over verschillende luchtkwaliteitsklassen, ook onder de wettelijke grenswaarden¹⁶. De gekozen klassebreedte moet een zinvolle vergelijking van de alternatieven mogelijk maken;
- hoe wordt omgegaan met de overschrijdingen van de grenswaarden voor fijnstof die nu in het studiegebied optreden.

Het studiegebied zoals beschreven in de vraagspecificatie lijkt voldoende groot. Houd rekening met het feit dat het begrip IBM (“in betekenende mate”) geen betekenis meer heeft vanaf 2016, het jaar waarin in heel Nederland aan de normen voor NO₂ voldaan moet worden. Voor fijn stof is dit al in 2011. In geval van normoverschrijdingen zal, ook al is de bijdrage niet IBM, aangegeven moeten worden welke mitigerende maatregelen getroffen kunnen worden om deze overschrijdingen teniet te doen.

¹⁶ Ook onder de wettelijke grenswaarden kunnen gezondheidsrisico's optreden.

4.4 Geur

Geef kwalitatief aan of en waar de alternatieven kunnen leiden tot een toename van de geur-emissie en of intensivering van ingezet beleid noodzakelijk is.

4.5 Geluid

Bereken de geluidbelasting voor industrielawaai¹⁷, wegverkeerslawaai, railverkeerslawaai en scheepvaartlawaai¹⁸, zowel afzonderlijk als gecumuleerd. Geef in klassen, ook onder de wettelijke normen, de aantallen belaste woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen. Presenteer de verschillen met de referentiesituatie in de vorm van verschilcontouren. Geef indicatief inzicht in de aantallen gevoelige objecten binnen verschillende contouren (ook onder de wettelijke grenswaarden) in beeld.

De extra geluidruimte voor de industrie is beperkt omdat er nu al knelpunten zijn bij een aantal geluidgezoneerde industrieterreinen (o.a. industrieterrein Westpoort¹⁹).

Het studiegebied voor weg-, rail- en scheepvaartverkeer kan beperkt blijven tot die weg-, rail- en waterwegen waar sprake is van een toename in intensiteit van circa 30% of een afname van circa 25%. Een dergelijke toe- of afname komt overeen met een verschil in geluidbelasting van 1 dB.

4.6 Externe veiligheid

De Commissie kan zich vinden in de aanpak die is voorgesteld in de vraagspecificatie. Beschrijf actuele en toekomstige knelpunten voor plaatsgebonden en groepsrisico niet alleen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over het water maar ook voor vervoer over de weg, het spoor en via buisleidingen.

4.7 Bodem en water

Breng naast de aandachtspunten die in de vraagspecificatie zijn vermeld, het volgende in beeld:

- de functies die het kanaal vervult voor (water-)gebruikers, zoals voor landbouw, natuur, waterhuishouding (lozing en inlaat) en drinkwater;
- het directe effect van de toenemende scheepvaart op de waterkwaliteit en op de stabiliteit van de oevers, waaronder de natuurvriendelijke oevers;

¹⁷ Onder industrielawaai valt ook het geluid van schepen die afgemeerd zijn in een haven, waarbij het geluid door de energievoorziening aan boord wordt geëmitteerd.

¹⁸ Ondanks dat er voor scheepvaartlawaai geen wetgeving is.

¹⁹ Zie o.a.: http://www.dgmr.nl/fileadmin/DGMR/Nieuws/2011/04-apr/carloschoonebeek_kennisforum_dgmr_2011.pdf

Vooraf de afweging van maatregelen tegen zoutindringing is een aandachtspunt. Zo kan het nodig zijn om bij de sluisen of bij de innamepunten voor de gebruikers van het kanaalwater maatregelen te overwegen die de indringing beperken, of om de functie van omliggende landbouwgronden of natuur te heroverwegen. Maak dergelijke afwegingen expliciet en navolgbaar.

4.8 Natuur

Volg de aanpak die is voorgesteld in de vraagspecificatie. Bij de bepaling van de betekenis van effecten door veranderingen in stikstof- en fosfaatdepositie moet zo nauw mogelijk worden aangesloten bij de voortgaande ontwikkelingen op dit vlak (PAS, jurisprudentie). De vraagspecificatie richt zich nu uitsluitend op de beschrijving van effecten voor beschermde gebieden (Natura 2000, EHS, beschermde natuurmonumenten) en soorten. Maar in een MER moeten ook effecten worden beschreven op natuurwaarden die zich buiten beschermde gebieden bevinden of als de soorten in kwestie geen bijzondere wettelijke bescherming genieten. Bij de weging van effecten kan vervolgens de status (beschermde gebied en/of beschermde soort) worden betrokken.

Onderzoek ook de effecten op natuurwaarden in het gebied zeewaarts van de sluisen. Denk bijvoorbeeld aan effecten van verstoring door toenemende scheepvaart of zich uitbreidende ankergebieden op vogels en zeezoogdieren, maar laat deze suggestie niet beperkend zijn. Inventariseer in eerste instantie te verwachten typen effecten en hun omvang globaal. Werk effecten die onderscheidend zijn voor de alternatieven, daarna meer diepgaand uit.

5. Overige aspecten

5.1 Leemten in milieuinformatie en onzekerheden

De Milieutoets moet aangeven over welke milieuaspecten onvoldoende informatie kan worden opgenomen door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in de besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt, op korte termijn kan worden ingevuld.

Houd bij de vergelijking van de alternatieven en bij de toetsing van de alternatieven aan (project-)doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen.²⁰ Geef daarvoor in de Milieutoets inzicht in:²¹

²⁰ Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. De onzekerheden in de uitkomsten van modellen moeten wel worden onderkend. Schijnzekerheden leveren immers ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Effecten kunnen in werkelijkheid meevallen, dan zijn te veel maatregelen getroffen. Effecten kunnen tegenvallen, dan zijn te weinig maatregelen genomen.

²¹ Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER. (http://docs1.eia.nl/mer/diversen/factsheet_19_omgaan_met_onzekerheden_in_mer_webversie.pdf)

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden, d.w.z. het realiteitsgehalte van de verschillende effectscenario's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen alternatieven, en daarmee voor de vergelijking van alternatieven.

5.2 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Zorg ervoor dat:

- de Milieutoets zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda.

5.3 Samenvatting van de Milieutoets

De samenvatting is het deel van de Milieutoets dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers, en verdient daarom bijzondere aandacht. Deze moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van de Milieutoets. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau Milieutoets

Initiatiefnemer: Rijkswaterstaat Dienst Noord-Holland

Activiteit: Aanleggen van een zeesluis in IJmuiden die de toegang vormt tot de havens in het Noordzee-kanaalgebied

Bijzonderheden:

Om te komen tot een voorkeursbeslissing over de nieuwe sluis wordt een planstudie uitgevoerd, die onder andere een Milieutoets omvat. Formeel gezien is er nog geen plan of besluit aan de orde waarvoor de m.e.r.-plicht geldt. Daarom wordt niet de m.e.r.-procedure doorlopen. Rijkswaterstaat heeft echter de ambitie om de Milieutoets zodanig uit te voeren dat deze voldoet aan de inhoudelijke vereisten van een plan-MER.

Procedurele gegevens:

geen aankondiging van de start van de procedure
de stukken zijn niet ter inzage gelegd
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r. 21 februari 2011
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 2 mei 2011

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:

Drs. S. Dirksen
Dr.ir. R.E.C.M. van der Heijden
Ir. D.L.J. Heikens
Ir. J.A. Huizer
Dr. J. Lembrechts (secretaris)
Drs. L. van Rijn-vellekoop (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in de milieutoets en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de hierna genoemde informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Vraagspecificatie voor de uitbesteding van de Proof of Concept, Milieutoets en MKBA en T0-onderzoek ten behoeve van de nieuwe zeesluis te IJmuiden in het kader van Project Zeetoegang IJmond, Bijlage A Werkbeschrijving. Rijkswaterstaat Dienst Noord-Holland, 10 december 2010
- Projectplan Zeetoegang IJmond, Planstudie Fase 1. Rijkswaterstaat Dienst Noord-Holland, 7 januari 2011

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Advies over reikwijdte en detailniveau van de milieutoets Zeetoeegang IJmond

Rijkswaterstaat heeft het voornemen om de Noordersluis in IJmuiden, die de toegang vormt tot de havens aan het Noordzeekanaal, te vervangen door een nieuwe zeesluis. Om te komen tot een voorkeursbeslissing over de nieuwe sluis wordt onder andere een milieutoets uitgevoerd die inzicht moet bieden in de milieueffecten van de mogelijke oplossingen.

Commissie voor de
milieueffectrapportage

ISBN: 978-90-421-3283-2

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl